

Z Mattheusem Czelnikiem rozmawia Dawid Smolorz

Skąd Pan pochodzi?

Pochodzę z Dobrodzienia, tu się urodziłem, tu mieszkam i pracuję.

Jak to jest z pańskim imieniem? W jakiej formie jest ono zapisane w Pana polskim dowodzie osobistym?

Oba imiona mam wpisane w brzmieniu niemieckim: pierwsze jako Mattheus, a drugie jako Josef. To moja mama chciała, żebym tak właśnie się nazywał.

Czy nie było problemów z rejestracją w urzędzie stanu cywilnego?

Były. Mama musiała między innymi podpisać oświadczenie, że to z jej woli moje imiona zapisane będą w taki sposób i że w przyszłości nie będzie w związku z tym zgłaszała żadnych zastrzeżeń. W późniejszym okresie, kiedy załatwiała sprawy urzędowe związane z moją osobą, niejednokrotnie pytano ją, dlaczego dała mi takie imię. Można powiedzieć, że kierowano pod jej adresem w związku z tym pretensje.

Gdyby taka sytuacja miała miejsce w latach osiemdziesiątych, można by było oczekiwać, że będzie to budziło opór administracji, ale Pan nie urodził się w latach osiemdziesiątych.

Nie, urodziłem się w 1996 roku, siedem lat po upadku komunizmu. I dlatego było to zadziwiające.

Interesuje się Pan przeszłością, także przeszłością własnej rodziny.

Udało mi się odtworzyć moje drzewo genealogiczne. Poprzez księgi parafialne, metryki znajdujące się w urzędach i dokumenty w archiwum w Opolu dotarłem do przodków sprzed dwustu lat. Jestem w mojej rodzinie siódmym pokoleniem, które mieszka w Dobrodzieniu. To, że czuję się tak mocno związany z tym miastem, zawdzięczam rodzicom i dziadkom. To im także zawdzięczam moją tożsamość. Wiem, że jestem Górnoszlązakiem, a zarazem Niemcem.

Czy to zainteresowanie historią przekłada się na Pańską działalność społeczną?

Tak, jestem członkiem stowarzyszenia, którego celem jest pielęgnowanie historii regionu i naszych gmin, czyli Dobrodzienia i Zębówic. Realizujemy wiele przedsięwzięć, między innymi wydajemy przewodniki turystyczne. Ostatnio ukazało się 18 przewodników historycznych związanych z gminą Dobrodzień. Ponadto zainicjowaliśmy projekt polegający na zarejestrowaniu wspomnień naszych mieszkańców, są to nagrania historii mówionej. Pytamy o to, jak zapamiętali Dobrodzień sprzed drugiej wojny światowej, czy w 1945 roku musieli uciekać przed frontem, czy pozostali na miejscu, czy mówili po niemiecku. Dbamy o to, żeby ta historia nie zaginęła i żeby ktoś kiedyś nie zniszczył tego dobytku kulturowego.

Stowarzyszenie troszczy się także o to, żeby upamiętniać miejsca związane z historią.

Tak, w 2018 roku w parku w Dobrodzieniu odsłonięta została tablica przypominająca o istniejącym tam niegdyś pomniku żołnierza niemieckiego. Powstał on po I wojnie światowej i upamiętniał mieszkańców miasta poległych w tym konflikcie – niezależnie od tego, jakiej byli narodowości i jaką wyznawali religię. W 1945 roku pomnik został zburzony i nie wiadomo, co stało się z jego pozostałościami.

Dlaczego zaangażował się Pan w działalność tego stowarzyszenia?

Jego członkiem był już mój dziadek. To on mi zaproponował, żebym przyszedł kiedyś na spotkanie. Powiedział, że dowiem się wielu ciekawych rzeczy. Poszedłem, bo interesuje mnie historia – szczególnie mojej rodziny i mojego heimat, poza tym lubię pracę z ludźmi i lubię udzielać się społecznie. Dziś jestem członkiem zarządu tego stowarzyszenia.

Użył Pan określenia „heimat”, którego nie da się przetłumaczyć na język polski jednym słowem. Natomiast każdy Ślązak ma z nim jakieś konkretne skojarzenie. O czym Pan myśli,

słyszac „heimat”?

Przede wszystkim o swoich przodkach, rodzicach, dziadkach. Myślę o Dobrodzieniu – moim mieście rodzinnym, z którego pochodzę i w którym się wychowałem. Myślę również o Górze Świętej Anny, która dla wielu Górnolązaków jest pewnym symbolem tego, czym jest heimat. Myślę także o całym Górnym Śląsku.

Czy zamierzał Pan kiedyś wyjechać z regionu?

Nie, nigdy o tym nie myślałem. Zawsze czułem się mocno związany z tą ziemią. Wystarczy, że mój ojciec pracuje za granicą, ja nie chciałbym wyjeżdżać z Górnego Śląska. Tu mam wszystko, czego potrzebuję: tu mam moich przodków, tu mam ludzi, których znam, tu mam pracę, tu studiuje.

Ma Pan silną tożsamość. Czy w związku z tym ludzie, z którymi miewa Pan na co dzień kontakt, odczuwają, że mają do czynienia z górnośląskim Niemcem?

Tak. Z jednej strony dlatego, że na co dzień posługuję się gwarą. Ale okazuję to także poprzez moje aktywne zaangażowanie społeczne. Myślę, że ogólnie jest ono pozytywnie odbierane.

Mieszka Pan w jednej z wielu gmin w województwie opolskim, w której znajdują się dwujęzyczne nazwy miejscowości. Oznacza to, że nawet ludzie, którzy przejeżdżają tylko przez tę okolicę bez wysiadania z samochodu, nie mogą nie zauważyć, że żyją tu także Niemcy. Czy takie optyczne zaakcentowanie tego faktu jest Pana zdaniem ważne?

Tak, jest ważne. To sprawia, że jesteśmy zauważalni, przypomina, że jesteśmy tu, że tu żyjemy – tak samo jak mniejszość łużycka w Niemczech, której obszar zamieszkania także wyznaczają dwujęzyczne tablice. Myślę, że przejeżdżający widzą dzięki temu, że jest to region bogaty kulturowo. A to jest wielka wartość.

Czy w codziennym życiu szuka Pan w naturalny sposób kontaktu z ludźmi o podobnych zapatrywaniach?

W życiu nie kieruję się kategoriami narodowościowymi. Jeśli potrafimy się między sobą dogadać, jeśli nie ma między nami nienawiści, to nie ma to większego znaczenia.

Jest Pan młodym i bardzo aktywnym człowiekiem. Mówiliśmy o stowarzyszeniu, ale jest Pan także członkiem Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej.

Wszystko zaczęło się, kiedy zacząłem działać w lokalnym kole mniejszości w Dobrodzieniu. Rok temu zostałem wybrany na sekretarza. Później powstała w mieście grupa młodzieżowa Jugend Aktiv, której jestem przewodniczącym. A niedawno zostałem poproszony, żebym przyjechał na wybory do zarządu Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej. Okazało się, że zgłoszono tam moją kandydaturę, i tym sposobem zostałem członkiem zarządu ZMMN.